

Fiskalna (dez)orientacija

Bajo, Anto

Source / Izvornik: **Aktualni osvrty, 2013, 6, 1 - 2**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2013.58>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/um:nbn:hr:242:455765>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#) / [Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-27**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

AKTUALNI OSVRTI

Fiskalna (dez)orientacija

dr. sc. ANTO BAJO, Institut za javne financije, Zagreb

Statistički ured Europske komisije (EUROSTAT) 21. listopada 2013. objavio je Izvješće o stanju proračunskog deficitu i javnog duga za 28 država članica EU - uključujući prvi put i Hrvatsku. Isti je dan i Državni zavod za statistiku objavio Izvješće o prekomjernome proračunskom manjku i razini duga opće države Republike Hrvatske, sukladno metodologiji ESA 95. Vrijednosti fiskalnog položaja Hrvatske nepovoljne su u odnosu na fiskalne kriterije navedene u Ugovoru iz Maastrichta.

Stvarna razina proračunskog deficitu i javnog duga. Prema Izvješću EUROSTAT-a, deficit proračuna opće države i dug opće države za razdoblje od 2009. do 2012. iskazan sukladno ESA 95 metodološkom standardu veći je od procjena Vlade koje su iskazane po metodološkim načelima Međunarodnog monetarnog fonda, GFS 2001. U cijelom razdoblju deficit proračuna opće države po proceduri prekomjernog proračunskog deficitu (PPPD) viši je od 5% BDP-a, a najveći je zabilježen u 2011. - 7,8% BDP-a (kada je za 3,3 postotna boda veći od deficitu po metodologiji MMF-a). Dug opće države po PPPD-u do 2012. nije prelazio razinu od 60% BDP-a, a najviši je u 2012. i iznosi 55,5% BDP-a. Najveća je razlika udjela u BDP-u javnog duga po staroj i novoj metodologiji bila 2011. i to 4,4 postotna boda.

Tablica 1. Proračunski deficit i dug opće države prema MMF-u i prema PPPD-u (%BDP-a)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.*	2014.*	2015.*	2016.*
1. Dug opće države – PPPD	36,6	44,9	51,6	55,5				
2. Dug opće države – MMF	35,8	42,2	47,2	53,7	56,6	60,6	63,4	65,3
3. Dug razlika (1-2)	0,8	2,7	4,4	1,8				
a. Deficit proračuna opće države - PPPD	5,3	6,4	7,8	5,0				
b. Deficit proračuna opće države - MMF	3,1	4,3	4,5	3,5	3,5	5,5	5,1	4,5
c. Deficit razlika (a-b)	2,2	2,1	3,3	1,5				

Izvor: Ministarstvo financija, Mjesečni statistički prikazi i Smjernice ekonomske i fiskalne politike; DZS; Eurostat.

* Planske i projicirane vrijednosti.

Fiskalna orijentacija. Kada država članica zabilježi deficit veći od 3% BDP-a, Europska komisija priprema Izvješće. U roku od jednog do dva mjeseca priprema i nova tri dokumenta koja objavljuje isti dan. To su: Mišljenje Komisije o postojanju prekomjernog deficitu, Preporuka Komisije za izradu Odluke vijeća EU o postojanju prekomjernog deficitu te Preporuka Komisije za izradu preporuke Vijeća EU za prestanak situacije prekomjernog deficitu. Temeljem tih dokumenata Vijeće EU u roku od 10 dana do maksimalno 2 mjeseca donosi istovremeno Odluku o postojanju prekomjernog deficitu i Preporuku za prestanak

situacije prekomjernog deficitia. U toj Preporuci (temeljem Članka 126.7 TFEU¹) Vijeće EU određuje: (1) vremenski rok u kojem država članica mora smanjiti deficit ispod 3% BDP-a, (2) prosječne godišnje vrijednosti smanjenja deficitia tijekom određenog roka i (3) poziva državu članicu da predloži konkretnе mjere koje će u konačnici rezultirati smanjenjem deficitia ispod granice od 3% BDP-a. Nakon što država članica predloži mjere za smanjenje deficitia - sukladno zadanoj dinamici i roku - Europska komisija ih analizira i potvrđuje njihovu realnost te redovito prati njihovo ostvarenje. Po isteku razdoblja od šest mjeseci, Komisija ocjenjuje kako država članica provodi predložene (i s njom usuglašene) mjere smanjenja prekomjernog deficitia u obliku Komunikacije prema Vijeću EU. Vijeće EU u roku od mjesec dana donosi Zaključke. Nakon toga Komisija redovito promatra ispunjavaju li se mjere i postavljeni uvjeti.

Fiskalna disciplina. U slučaju da država članica provodi dogovorene mjere i ispunjava ciljeve u zadanim rokovima, Komisija donosi Preporuku za izradu preporuke Vijeća EU o završetku situacije prekomjernog deficitia - što Vijeće u pravilu usvaja u roku od mjesec dana. To se obično događa početkom godine koja slijedi godinu koja je postavljena kao ciljana za izlazak iz Procedure, da bi okončanjem Europskog semestra i uz kontinuirano praćenje situacije sredinom iste godine došlo i do formalnog izlaska države iz PPPD-a. Formalnu Odluku donosi Vijeće EU na preporuku Komisije. Ukoliko država članica ne smanji deficit (nakon objave Zaključaka) Vijeće EU (temeljem Članka 126.7 TFEU), objavljuje novu Preporuku o prestanku procedure prekomjernog deficitia. U novoj Preporuci obično je utvrđen novi rok za okončanje procedure prekomjernog deficitia, nove ciljane veličine deficitia za svaku godinu produljenog trajanja, poziv na ustrajniju provedbu prvobitno predloženih mjer u ostvarenju ciljeva, kao i poziv za podnošenje prijedloga za provedbu dodatnih mjer. Zemlja članica mora dokazati da su provedene reforme usmjerene na smanjenje proračunskog deficitia dugotrajne, a ne jednokratne poput prodaje državne imovine i privatizacije trgovачkih društava u vlasništvu države.

I više je nego jasno da Vlada mora provesti u javnosti nepopularne mjere na rashodnoj strani proračuna, a koje su provodile zemlje članice EU u sklopu PPPD-a. To znači još najmanje dvije do četiri godine ušteda kojima bi se državne financije dovele do održivog stanja. Na žalost, za hrvatske građane to će biti cijena propuštenih reformi vlada iz prethodnih godina.

¹ Ugovor o funkcioniranju Europske unije.